

E L Ő T E R J E S Z T É S

Várpalota Város Önkormányzati Képviselő-testületének
Humán Erőforrás Bizottsága
2023. november 27-i ülésére

A határozati javaslat elfogadásához egyszerű többség szükséges.

Tárgy: Döntés Wayán Károly iskolaigazgató sírhelyének védetté nyilvánítására vonatkozó javaslatról

Előterjesztő: Campanari-Talabér Márta polgármester

Előkészítő: Bérczes Beáta jogi előadó

A határozati javaslat törvényességi szempontból megfelel.

Bérczes Beáta
jogi előadó

Sándor Tamás
aljegyző

dr. Ignácz Anita Éva
jegyző

Tisztelt Humán Erőforrás Bizottság!

Budai László könyvtárvezető írásban kezdeményezte Wayán Károly iskolaigazgató sírhelyének védelem alá helyezését.

A temetési helyek védelem alá helyezésére vonatkozó javaslat az előterjesztés mellékletét képezi.

Várpalota Város Önkormányzati Képviselő-testületének a temetőkről és a temetkezésről szóló 44/2010. (XI. 30.) rendelete 15. § (1) bekezdése tartalmazza, hogy az ország, vagy a város életében jelentős szerepet játszó személyek temetési helyét, az ott álló síremlékét a temető megszüntetésének kivételével felszámolni nem lehet.

A (3) bekezdés alapján az (1) bekezdésben foglalt védelem elrendelésére a Városszépítő és -védő Egyesület és a város bármely polgára javaslatot tehet. A javaslat tárgyában a döntés a Humán Erőforrás Bizottság hatáskörébe tartozik. A védelem alatt álló temetési helyeket az önkormányzati rendelet 3. melléklete tartalmazza.

A (4) bekezdés szerint a védelem alatt álló sírok gondozását az üzemeltető végzi úgy, hogy a hozzátartozók akarata érvényesüljön.

Kérem a Tisztelt Bizottságot, hogy Wayán Károly sírhelyének védetté nyilvánítása tárgyában döntését meghozni szíveskedjen!

Várpalota, 2023. november 13.

Campanari-Talabér Márta
polgármester

**JAVASLATTÉTEL
WAYÁN KÁROLY ISKOLAIGAZGATÓ
SÍRHELYÉNEK VÉDETTÉ NYILVÁNÍTÁSÁRA**

Összeállította: Budai László

**Várpalota Város Önkormányzati
Képviselő-testületének
Humán Erőforrás Bizottsága**
8100. Várpalota Gárdonyi G. u. 39.
Tel: (88) 592-660 Fax: (88) 592-676
e-mail: varpalota@varpalota.hu

Várpalota Város Önkormányzati Képviselő-testületének Humán Erőforrás Bizottsága 2023. november ..-i ülésén a következő határozatot hozta:

.../2023. (. .) HEB
h a t á r o z a t :

Várpalota Város Önkormányzati Képviselő-testületének Humán Erőforrás Bizottsága a temetőkről és a temetkezésről szóló 44/2010. (XI. 30.) önkormányzati rendelet 15. § (3) bekezdésében foglalt hatáskörében eljárva

Wayán Károly (1885 - 1945)
temetési helyét

„A” változat: védetté nyilvánítja.

„B” változat: nem nyilvánítja védetté.

„A” változat elfogadása esetén:

A Bizottság felkéri Várpalota Város Jegyzőjét, hogy a temetőkről és a temetkezésről szóló önkormányzati rendelet fenti döntésnek megfelelő módosítását terjessze a Képviselő-testület soron következő ülése elé.

Határidő: a döntés megküldésére: azonnal

Felelős: Galambos Szilvia, a Humán Erőforrás Bizottság elnöke

A végrehajtásban közreműködik: Bérczes Beáta jogi előadó

Várpalota, 2023. november

Galambos Szilvia
elnök

Tisztelt Képviselőtestület!

Javaslom védetté nyilvánítani Wayán Károly (az egykori polgári iskola igazgatója) sírhelyét.

Indokolásul jelen levellem mellé csatoltam Wayán Károly általam összeállított rövid életrajzát, illetve az emlékezetének rövid összefoglalását, valamint mellékeltem az őt megemlítő fontosabb újságcikkek elérhetőségeit, részleteket idézve belőle.

Várpalota, 2023. 10. 16.

Tisztelettel:

Budai László
könyvtárvezető
THURY-VÁR Nonprofit Kft. –
Krúdy Gyula Városi Könyvtár

MELLÉKLETEK

1. Wayán Károly rövid életrajza és emlékezete
2. W. K. halotti anyakönyvi bejegyzésének digitális másolata
3. W. K. síremléke napjainkban
4. Felkutatott előadásai és publikációi

WAYÁN KÁROLY RÖVID ÉLETRAJZA ÉS EMLÉKEZETE

1885. november 5-én született Kishöflányban (ma: Burgenland, Kleinhöflein), Wayán Ferenc iskolamester, tanító és Lehner Teréz gyermekeként.¹

A **kismartoni** Polgári Fiú és Leányiskola tanulója volt 1899-ben.²

Később 1909-ben már Wayán Ferencsel együtt a Modori (ma: Szlovákia, Modra) Tanítóképezdében tanult tovább.³

Életét egyértelműen a tanári pályának szentelte.

Később nyelv- és történettudomány szakra képesített okleveles polgári iskolai tanár lett.

Az 1907. évi július 3-án 76472. szám alatt kelt miniszteri rendelet a **Székelykeresztúri** Állami tanítóképzőben kinevezte Wayán Károly okleveles polgári iskolai tanárt, aki augusztus hó 12-én elfoglalta nevelői állását az intézeti közlakáson.⁴

Wayán Károly 1908. augusztus 18-án felmondott⁵, mert Kapuvárra⁶ ⁷helyezték át még az 1908/09 tanévben, illetve a 62/1909. sz. tanf. r.⁸ alapján huzamosabb ideig szabadságot kapott.

1909. július 14-én Wayán Károly **kapuvári** helyettes tanítót a miniszter kinevezte az **orsovai** Állami Elemi Fiú és Leányiskola segédtanítójának⁹; majd 1910. januártól kezdve rendes tanárnak neveztetett ki.^{10 11}

Az orsovai intézet tanáraként 1909-ben feljegyezték róla, hogy a „Paedagógiai és társadalmi egyesületek” tagja¹², és az iskolában is sokrétű feladatot látott el: ő volt az I. fiúosztály főnöke, tantestületi jegyző, az Ifjúsági zászlóalap kezelője, a tankönyvkönyvtár és a tornaszertár, valamint 1910 elejétől a történelmi múzeum őre.

¹ <https://www.familysearch.org/ark:/61903/3:1:939V-KGS7-TB?cc=1743180>

² https://adt.arcanum.com/hu/view/Kismarton_15917_15927_1899/?query=way%C3%A1n&pg=36&layout=s

³ https://adt.arcanum.com/hu/view/Modor_21291_AllamiTanitokepezde_21299_1909/?query=way%C3%A1n&pg=12&layout=s

⁴ https://adt.arcanum.com/hu/view/Szekelykeresztur_35440_AllamiTanitokepzo_35454_1907/?query=way%C3%A1n&pg=5&layout=s

⁵ https://adt.arcanum.com/hu/view/Szekelykeresztur_35440_AllamiTanitokepzo_35455_1908/?query=way%C3%A1n&pg=5&layout=s dátuma ugyanitt:

https://adt.arcanum.com/hu/view/Szekelykeresztur_35440_AllamiTanitokepzo_35455_1908/?query=way%C3%A1n&pg=9&layout=s

⁶ https://adt.arcanum.com/hu/view/Kapuvár_13271_13293_1908/?query=way%C3%A1n&pg=35&layout=s

⁷ https://adt.arcanum.com/hu/view/SoproniNaplo_1908_03/?query=%22vajan+k%C3%A1roly%22&pg=171&layout=s

⁸ https://library.hungaricana.hu/hu/view/OGYK_RT_1909/?pg=1647&layout=s&query=62

⁹ https://adt.arcanum.com/hu/view/BudapestiKozlony_1909_07/?query=way%C3%A1n&pg=109&layout=s

¹⁰ https://adt.arcanum.com/hu/view/Orsova_26079_26095_1909/?query=way%C3%A1n&pg=23&layout=s

¹¹ https://adt.arcanum.com/hu/view/SoproniNaplo_1909_03/?query=%22vajan+k%C3%A1roly%22&pg=58&layout=s

¹² https://adt.arcanum.com/hu/view/Orsova_26079_26095_1909/?query=way%C3%A1n&pg=33&layout=s

1910. december 2-án áthelyezték Szegedre^{13 14}, ahol a **Szegedi Állami Szent Imre Polgári Fiúiskolában**¹⁵ –szemléltető diapozitív képsorozatot írt és szerkesztett: Afrikai képek (62 képpel) címmel III. osztályos diákok számára.¹⁶

¹⁷ Vetített képes előadást tartott a szélesebb közönségnek is a Szegedi Szabadoktatási Bizottság szervezésében.¹⁸ Itt feljegyezték róla, hogy az Országos Polgári Iskolai Egyesület tagja és a Szegedi Tisztviselők Otthonának könyvtárosa.

Wayán Károly végül az Állami Szent Imre Polgári Fiúiskolából a **pozsonyi** állami polgári fiúiskolához helyeztetett át 1914-ben.^{19 20} Itt dolgozik még 1917 augusztusában is.²¹

A két világháború között a székesfehérvári tankerületben a német nyelv tanulmányi felügyelője volt.^{22 23}

Az 1935. szeptember 29-i *Kimutatás Várpalota községben levő összes közkönyvtárakról* című dokumentum alapján tudjuk, hogy ekkor a várpalotai Iskolán Kívüli Népművelési Albizottság elnöke volt, hiszen ilyen titlussal szerepel.

Várpalota

(Magán. 1929)

Igazgató: Wayán Károly

Rendes tanárok: Kardos József

Keller Ferenc

Madari Lajos

Rajztanár: Horváth Ilona el. isk. tanítónő

Ének- és zenetanár: Vass Gyula el. isk. igazg.

Óraadó tanár: Horváth Ilona el. isk. tanítónő

Hitoktatók: Horváth István (rkat.)

Hölgye Endre (ref.)

Horváth Sándor (ág. h. ev.)

Singer Leó dr. (izr.)

Iskolaorvos: Zwiekl Pál dr.

Az 1942-es kiadású *Magyarország közhivatalainak cím- és adattára* című kézikönyv a következő adatokat tartalmazza az általa vezetett iskoláról:

Nyilvános Magánpolgári Fiú- és Leányiskola, Várpalota. — (Alakult: 1929). — Igazgató: Wayán Károly. — Tanárok: dr. Löte Lászlóné, Darvay Sarolta és Szabolcsi József. — Óraadók: Gyarmati Pál, Kollányi Mária, Tóth Nándor. — Hitoktatók: Vörös László rk., Bányai Béla dr. ág. h. ev., Singer Leó dr. izr.

https://adt.arcanum.com/hu/view/MagyarországKozhivatalainakCimEsAdattara_1942/?pg=1089&layout=s

¹³ https://adt.arcanum.com/hu/view/Hivatalos_Kozlony_1911/?query=way%C3%A1n&pg=45&layout=s

¹⁴ https://adt.arcanum.com/hu/view/OrszagosPolgariIskolaiTanaregyesuletiKozlony_1910/?query=way%C3%A1n&pg=747&layout=s

¹⁵ Orsováról történő áthelyezéséről ld.:

https://adt.arcanum.com/hu/view/Szeged_34862_AllamiSzentImrePolgariFiuiskola_34878_1910/?query=way%C3%A1n&pg=4&layout=s

¹⁶ https://adt.arcanum.com/hu/view/Szeged_34862_AllamiSzentImrePolgariFiuiskola_34878_1910/?query=way%C3%A1n&pg=5&layout=s

¹⁷ https://adt.arcanum.com/hu/view/Szeged_34862_AllamiSzentImrePolgariFiuiskola_34880_1912/?query=way%C3%A1n&pg=10&layout=s

¹⁸ https://adt.arcanum.com/hu/view/Delmagyarorszag_1914_03/?query=way%C3%A1n&pg=251&layout=s

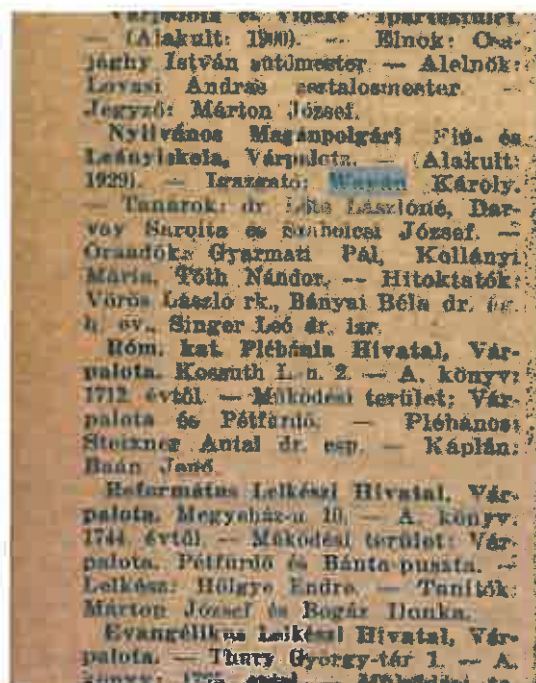
¹⁹ https://adt.arcanum.com/hu/view/Szeged_34862_AllamiSzentImrePolgariFiuiskola_34882_1914/?query=way%C3%A1n&pg=4&layout=s

²⁰ https://adt.arcanum.com/hu/view/OrszagosPolgariIskolaiTanaregyesuletiKozlony_1914/?query=way%C3%A1n&pg=513&layout=s

²¹ https://adt.arcanum.com/hu/view/Hivatalos_Kozlony_1917/?query=way%C3%A1n&pg=827&layout=s

²² https://adt.arcanum.com/hu/view/Gyor_10390_10419_1938/?query=way%C3%A1n&pg=26&layout=s

²³ https://adt.arcanum.com/hu/view/OrszagosPolgariIskolaiTanaregyesuletiKozlony_1936-37/?query=way%C3%A1n&pg=404&layout=s

A szövegrészek lelőhelyei:

https://adt.arcanum.com/hu/view/MagyarorszagKozhivatalainakCimEsAdattara_1942/?query=way%C3%A1n&pg=1089&layout=s

https://adt.arcanum.com/hu/view/TisztiCimtar_1931/?query=way%C3%A1n&pg=337&layout=s

1945. szeptember 22-én halt meg, az anyakönyvi bejegyzése szerint szívbénulásban, a visszaemlékezések szerint sző szerint éhen halt. Halálakor a Református iskola köz 12. számban lakott a bejegyzés szerint.

Visszaemlékezések

Szabadi Béla helytörténet-kutató, Bátor Imre egykori országgyűlési képviselő is tiszteletteljes szavakkal emlékeztek meg róla írásaikban, utóbbi úgy, mint tanítványa.

Id. Borbás Károly így emlékezik rá vissza: „Érdeklődtem volt polgári iskolai igazgatómról is, aki magányosan élt. Wayán Károly osztrák származású, nagyon rendes és művelt ember volt. Annyit hallottam róla, hogy éhen halt. Az akkor körülmények között ez talán hihető is róla, mert ő biztos nem ment el kérni semmit. Inkább meghalt.”

Halotti anyakönyvi bejegyzése

1945 szept. 24	1945. szept. 24 de 9 óra	Wayán Károly polgári iskolai igazgató Várpalota Ref. iskola köz 12.	halál okoz	-	meghal Wayán Károly néhai Károly néhai Károly	születés munka
----------------------	---	--	---------------	---	---	-------------------

Sírja napjainkban

Sírhelyének azonosítója: A.06.054.

Felkutatott előadásai és publikációi

Egy 1914-es adat szerint Szegeden vetített képes előadást tartott földrajzból:
„A SZEGEDI SZABADOKTATÁSI BIZOTTSÁG vasárnap délután 3 órakor a III. kerületi polgári fiúiskola tornatermében (Boldogasszony-sugárut 6. szám) ismeretterjesztő előadást rendez, amelyen Wayán Károly polgári iskolai tanár vetített képekkel illusztrált földrajzi tárgyú fölolvasást tart.”

[https://library.hungaricana.hu/hu/view/Delmagyarország_1914_03/?pg=234&lay
out=s](https://library.hungaricana.hu/hu/view/Delmagyarország_1914_03/?pg=234&layout=s)

A Krúdy Gyula Városi Könyvtárban megtalálható iskolai értesítők, amelyet az iskola igazgatójaként ő szerkesztett:

1. A Várpalotai Nyilvánosjogú Koedukációs Magánpolgári Fiú- és Leányiskola értesítője az 1935/36. iskolai évről : az iskola fennállásának 7-ik éve / Várpalotai Nyilvánosjogú Koedukációs Magánpolgári Fiú- és Leányiskola (1938) (1 Pékldány)
2. A Várpalotai Nyilvánosjogú Koedukációs Magánpolgári Fiú- és Leányiskola értesítője az 1936/37. iskolai évről : az iskola fennállásának 8-ik éve / Várpalotai Nyilvánosjogú Koedukációs Magánpolgári Fiú- és Leányiskola (1938) (1 Pékldány)

3. A Várpalotai Nyilvánosjogú Koedukációs Magánpolgári Fiú- és Leányiskola értesítője az 1937/38. iskolai évről : az iskola fennállásának 9-ik éve / Várpalotai Nyilvánosjogú Koedukációs Magánpolgári Fiú- és Leányiskola (1938) (4 Példány)
4. A Várpalotai Nyilvánosjogú Koedukációs Magánpolgári Fiú- és Leányiskola értesítője az 1938/39. iskolai évről : az iskola fennállásának 10-ik éve / Várpalotai Nyilvánosjogú Koedukációs Magánpolgári Fiú- és Leányiskola (1939) (2 Példány)
5. A Várpalotai Nyilvánosjogú Koedukációs Magánpolgári Fiú- és Leányiskola évkönyve az 1939/40. iskolai évről : az iskola fennállásának 11.-ik éve / Várpalotai Nyilvánosjogú Koedukációs Magánpolgári Fiú- és Leányiskola (1940) (2 Példány)
6. A Várpalotai Nyilvánosjogú Koedukációs Magánpolgári Fiú- és Leányiskola évkönyve az 1940/41. iskolai évről : az iskola fennállásának 12. éve / Várpalotai Nyilvánosjogú Koedukációs Magánpolgári Fiú- és Leányiskola (1941) (1 Példány)
7. A Várpalotai Nyilvánosjogú Koedukációs Magánpolgári Fiú- és Leányiskola évkönyve az 1940/41. iskolai évről : az iskola fennállásának 13. éve / Várpalotai Nyilvánosjogú Koedukációs Magánpolgári Fiú- és Leányiskola ([1942]) (1 Példány)
8. Jelentés a várpalotai magánpolg. fiú és leányiskola 1930-31. tanévi történetéről / Várpalotai Magánpolgári Fiú- és Leányiskola (1931) (1 Példány)

Összeállította: Budai László

